Bir İzmir Yazarı!

Ben Unutmadan

İzmir Anıları • Edebiyatçılar • Çizerler • Gazeteciler • Sinemacılar • Müzisyenler • Siyasetçiler • ve Edebiyatla Geçen Bir Ömür...

TARIK DURSUN K.

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ YAYINLARI

Tarık Dursun K.

1931'de İzmir'de doğdu, 2015'te İzmir'de öldü. İlkokulu İzmir ve Ankara'da tamamladı. Bir süre gazete dağıtıcılığı, seyyar köftecilik, otobüs biletçiliği, muhasebe yardımcılığı, memurluk gibi işlerde çalıştı. Bir İzmir şairi olan TDK edebiyata şiirle başladı, hikâyecelik ve romancılıkla ustalaştı, sonrasında sinema senaryoları yazdı ve yönetmenlik yaptı. Gazetelerde çalıştı, sinemayla ilgili kitaplar yazdı, hikâye ve romanlarından televizyon dizileri ve sinema filmleri çekildi.

İlk şiiri 1949'da *Kaynak*'ta çıktı. Öyküleri 1951'den sonra *Yeditepe*, *Kaynak*, *Seçilmiş Hikâyeler*, *Ataç*, *Varlık*, *Milliyet Sanat* gibi dönemin önde gelen edebiyat dergilerinde yayımlandı. Şiirden öyküye geçişinde öncelikle gençlik serüvenlerini konu olarak seçmiş, zamanla fabrika, yapı ve deniz işçilerinin, esnaf ve küçük memur sınıfının yaşam mücadelesine eğilmiştir. Hikâye ve romanlarında da şiirli bir dili tercih etmiştir.

1969 yılında Kurul Kitabevi'ni açtı, *Milliyet* gazetesinde kitap tanıtma yazıları yazdı, Milliyet Yayınları'nı yönetti. 1973 yılında *Günümüzde Kitaplar* adlı bir dergi çıkardı, 1975 yılında Koza Yayınları'nın kurucuları arasında yer aldı.

"Haritada Beş Nokta" röportajıyla 1960 Gazetecilik Başarı Armağanı'nı; *Güzel Avrat Otu* ile 1961 TDK Hikâye Ödülü'nü; *Yabanın Adımları* ile 1985 Sait Faik Hikâye Armağanı'nı; *Kurşun Ata Ata Biter* ile 1984 Orhan Kemal Roman Armağanı'nı; *Ömrüm Ömrüm* ile 1987 Türkiye İş Bankası Edebiyat Ödülü'nü; *Ağaçlar Gibi Ayakta* ile 1991 Yunus Nadi Yayımlanmış Roman Armağanı'nı, *Hepsi Hikâye* ile 2006 Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü, 2014 Altın Portakal Film Festivali Yaşam Boyu Onur Ödülü'nü aldı.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları 5 / Edebiyat

Ben Unutmadan

Tarık Dursun K.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları

Genel Yayın Yönetmeni
Raşit Çavaş

Editör
Esra Kökkılıç

Kurumsal Kitap Tasarımı
Ömer Durmaz

Grafik Uygulama
Selin Öztekin

Dario Moreno Sokak No, 15
Konak – İzmir
izbbyayinlari@izelman.com.tr

Yayıncı Sertifika No: 47904

© İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları / **İzelman AŞ**

Baskı ve Cilt: Berke Ofset Matbaacılık
Sanayi Cad. No:30 Kazımdirik Mah. Bornova/İzmir
Tel: 0232 4497747
Sertifika No: 49412

1. Baskı
Ekim 2023
ISBN 978-625-99389-9-8

Bu kitap yazarın daha önce *Ben Unutmadan* (1994, Bilgi Yayınları) ve *Geçti Akşam Suları* (1997, Bilgi Yayınları) kitaplarındaki anılarının toplanmasıyla oluşturulmuştur.

Bu kitabın bütür hakları İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları'na aittir. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntıların dışında yayımcının izni olmaksızın kitabın tamamı ya da bir kısmı hiçbir yolla çoğaltılamaz, dağıtılamaz ve yeniden elde edilmek üzere saklanamaz.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları, **İzelman AŞ**'nin bir markasıdır.

Ben Unutmadan

İzmir Anıları • Yazarlar • Çizerler •
Gazeteciler • Sinemacılar •
Müzisyenler • Siyasetçiler •
ve Edebiyatla Geçen Bir Ömür...

TARIK DURSUN K.

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

Önce **11**

Güzel İzmir **13**
Alaturka İkindiler 15
Kemeraltı 21
Yasef Usta 28
M. Hasan Göksu 32

Edebiyatçılar **39**
Cengiz Tuncer 41
Tevfik Akdağ 47
Nedret Gürcan 52
Samim Kocagöz 60
Salâh Birsel 64
Metin Eloğlu 72
Cahit Külebi 81
Aziz Nesin 90
Can Yücel 95
Oktay Akbal 101
Fazıl Hüsnü Dağlarca 108
Orhan Kemal 114
Necati Zekeriya 117
Hüsamettin Bozok 121
Salim Şengil 128
Naim Tirali 133
Avni Dökmeci 140
Ahmet Tevfik Küflü 144
Panait İstrati 149
Erich Maria Remarque 157
Jules Verne 176

Gazeteciler **185**
Abdi İpekçi 187
Fikret Otyam 192
İlhami Soysal 197
Şahap Bağcıoğlu 200
Firuz(An) Aşkın 205
Sabahattin Eneş 213
Son Posta 219

Çizerler ve Fotoğraf **227**
Ferruh Doğan 229
A. Suavi Sonar 231
Necmi Rıza 235
Semih Balcıoğlu 239
Şakir Eczacıbaşı 243
Esat Balım 249
Sinemacılar ve Tiyatrocular **255**
Yılmaz Güney 257
Ahmet Mekin 264
Hürrem Erman 270
Osman F. Seden 276
Kemal Dinçer 282
Orhan Kapkı 289
Mücap Ofluoğlu 293
Lütfü Seyfullah 297
Sergey Yutkeviç 302
Marilyn Monroe 309
Buck Jones 315
Johnny Weissmüller 320
Gary Cooper 323
Gene Kelly 329
Humphrey Bogart 334
Müzisyenler **341**
Şecaattin Tanyerli 343
Abdullah Yüce 349
Beatle'lar 354
Frank Sinatra 360
Elvis Presley 365
Siyasetçiler ve Diğerleri **373**
İsmet İnönü 375
Celâl Bayar 380
Bülent Ecevit 383
Hitler 389
Tarık Minkari 396
Cihat Arman 402
Aile **409**
Nermin Kakınç 411
Dayılarım, Aliye Teyzem Ve Annem 417
İsma'l Dayım 423
Topaç İle Pıtır 430
Tarık Dursun K. 435

Geç-ti, geçtiydi akşam suları
Gitti âşıklar gittiydi bir bir
Sustu saatler durduydu çın çın
*Akar da akardı akardı nehir**

W. H. Auden

* Türkçesi: Can Yücel.

Önce

İnsanlar yaşlandıkça bellekleri de eski gücünü yitirir. Her şey, giderek unutulmanın ıraksal sislerine bürünür.

Hatırlamaya kalktığınızda yanılgının çeşitli tuzaklarına düşebilirsiniz. İzlenecek en akılcı yol, yazılmaya değer bulduklarınızı unutmadan daktilonun tuşları aracılığında kâğıda dökmektir.

Ben Unutmadan'da yakından tanıma mutluluğuna ya da mutsuzluğuna erişilmiş kişilerin ben unutmadan çizilmiş portreleri yer alıyor.

Bunlardan kimileri ile arada hiçbir tanışma olmamıştır ama hemen hepsi, bizim kuşağımızı hem o hem de sonraki yıllarda alabildiklerine etkilemişlerdir.

Yansızlık sorununa gelince...

Kimsenin yaşamı boyunca yansız kalabildiğine inanmıyorum.

Yansızım dediği an bile, kendi kendinin yanında yer almıştır.

Peki, ya "mümkün olabildiğince yansız" olarak?

Ben Unutmadan'da da bu gözetildi zaten.

TDK

Güzel İzmir

Alaturka İkindiler

"Akşam Olur, Kervan Çıkar..."

Nedir bu ikindilerden çektiğimiz bizim? Düpedüz alçaklık yaptığı, kalleşlik, rezillik. Eski yaralarımızın, hep bu ikindi vakitlerinde üzerine tuz serpiliyor. İnce bir sızı. Başlangıç. Yürüyen bir sızı içimizde.

Kuşlar, yağmurun değil, akşamın habercileri şimdi. Geniş açılmış kanatlarıyla acele acele alçalıp, yine aynı telaşla göğe yükseliyorlar. (Bostanlı'dayım. Çok eskinin Bostanlısı'nda. Tomaza'daki demir köprünün oralardan Deniz Bostanlısı'na inmek zordur. Ağzımızda, sapanla vurduğumuz kuşların çalı çırpı ateşinde kızarmış parmak etlerinin tuzsuz tadı. Bakla tarlaları ve kargılıklar ormanı. Hayır, incirler en son olur. Hintelmaları kızarık sarı. Gözleri bağlı ihtiyar dolap beygiri, uzun bir yola çıkmış, kuyudan bahçelere su çekiyor. Başları poşulu, dizlerinden baldırlarına dek pantolonlar, sıvalı bahçe delikanlıları, ellerinde çapalar, su arklarının başında ayaklarına dolana dolana akıp giden ince, duru sulara bakıyorlar. Heyyy, kolay gelsin! Sağ olun çocuklar, kolaysa sizin başınıza gelsin! 16:30 Basmane-Çiğli banliyösü, mandalinaların arasından süzülüyor. Delikanlılar makinistin çaldığı düdüğe bahçelerden el sallayıp karşılık veriyorlar. Tren bizi kenara sindirip geçiyor. Çiğli'ye doğru uzaklaşıyor. Ah; çocuk olun ve trenleri sevin! Oğlum, kocaman adam, İzmir'e her gelişinde Karşıyaka'daki istasyon kahvesine oturur, adaçayı içip trenleri seyreder. Büyümemek... Sen ne güzelsin! Çocukluk, yaşamın altın çağı... Yaşamın ve anılarımızın.)

Bunu hep soruyorum. Kendime de, çevreme de. Niçin her ikindi radyolardan hüzünlü alaturka şarkılar söylenir? Üstelik kaç yıldır. Üstelik. Ben kendimi bildim bileli hep hüzünlü alaturka şarkılar. Müziğin ezgisine kendiliğinden uyumlanmış bir yavaşlık; radyolardan evlere, evlerden sokaklara, sokaklardan caddelere ve havaalanlarına, nadasa bırakılmış tarlalara, yağan yağmura, ıslanan asfalta, özsuları çekilmiş çırılçıplak ağaçlara, ardı sıra puslu gökyüzünde gümüş iplikten bir yol bırakan uçaklara, çılgın âşıkların saklı evlerdeki

kaçamak, terli sevişmelerine, saçak altlarında birbirine sokulu, kırmızı gözlü ürkek güvercinlere, suskun ve düşünceli evcimen kumru doğru çizgi filmlerdeki espriye eşdeğerde; kıvrılıp bükülerek, incelip süzülerek her yeri ve herkesi bulanık ve miyop bir perdenin arkasına götürerek iniyor.

Ve fasıl. Gençler yerine orta yaşlılıklarını çoktan geride bırakan insanların ses toplulukları. Büyük göğüslü, parmakları kalınlaşmış, iri yüzüklü, yüzleri. Tokalon pudralı, gözleri sürmeli, koltukaltları durmadan terleyen, hâlâ menopozlu kadınlarla ağarık saçları seyrelmiş ve yumuşamış gözlerindeki akları çoğalmış, küçük gözbebekli, siyah smokin giymiş, kelebek kravatlı erkekler; tonlamalara ve iniş çıkışlara son derece titizlenerek, kadın seslerine son derece saygılı, şarkılar söylüyorlar. (Hintelmaları ve kaysı aşılı erikler. Sarı. Çocuklar, çocuklar bahçenin sahibi geliyor, kaçın! Ağzı salyalı bir köpek boğuk boğuk havlayarak koşuyor. İnin ağaçlardan, çabuk ve kaçın! Patlıcan fideleri çiğneniyor. Daha hepsinin çiçeği üstünde. Renkleri uçuk kahve ve boyları çocuk eli büyüklüğünde. Suya doygun domatlara bastıkça çekirdekler eşekkhıyarının çekirdekleri gibi patlayarak dört bir yana sıçrıyor. Hırsızlar, terbiyesiz çocuklar! Tıksoluk Kara Bostanlısı ile Deniz Bostanlısı'nı birbirinden ayıran bakla tarlalarının sınırına geliyoruz. Korktuk, evet! Ama köpekten. Bostanlıköy'den Çiğli'ye kadar demiryolunun iki yanında uzanan bahçeler herkesindir. Herkesindi. Bir zamanlar. Bırakın çocuklar girsin, istedikleri kadar koparsınlar ağaçlardaki yemişlerden. Onlar çocuk. Canları çekmiş olmalı. Duruyoruz ve geriye bakıyoruz. Köpekler bahçelerinin sınırlarını bilirler ve o sınıra geldikleri an durur, bizim yakayı kurtarmamızdan sevinçli, sözde kızgın; arkamızdan bir süre daha havlarlar. Hay Allah! Annem sağ ve iki yaşındaki torunuyla sanki karşısındaki büyük bir adammış gibi ciddi ciddi konuşuyor. Oğlum ona komşu evin köpeğini anlatıyor. "Kocaman. Kırmızı gözlü. Ağzı, bir açtı mı, nah, bu kadar. Hov hov diyor." "Kime diyor, sana mı?" "Bana, evet." "İnanmam, çünkü köpekler çocukları bilir." Annem haklı. Köpekler çocukları biliyorlar. Bizi de. Bakla tarlalarının yola bakan tarafı kargılık. Taze çıt sesleriyle kırılıyor. Kargıdan at olur. Fahrettin düdük yapar. Herkese. Hepimize. Bana beş delik açar mısın Fahrettin Ağabey? Beş delikli düdük, kavaldan iyi ses çıkarıyor. "Çıktık açık alınla" çalınır mı bunda? Vedat'ın mızıkası var; Hohner marka. Ve pompasız. "Dağ başını duman almış"ı çalıyor. Uygun adım,

marş marş çocuklar! Hedefimiz Papaz, Deniz Bostanlısı. Rap rap rap. Annem, torununa Karşıyaka'dan Banyo'lara, oralardan Reşadi'ye ve Papaz'a işleyen atlı tramvayı anlatıyor. Atlı tramvay ne babaanne, atlı araba mı? Hayır, atlı tramvay, atlı tramvay evladım. Atın çektiği tramvay yani. Oğlum, düşleyemiyor. Bir at ve onun çektiği tramvay? Olabilemez. Bir at, bir tramvayı çekebilir mi?

Ama çekiyor. Annem, oğluma çok uzun anlatıyor; at ne, tramvay ne. Yüksünmeden. Ben atlı tramvayı görmedim. Tomaza'dan kuş vurup bahçeleri talan ede ede Vedat'ın Hohner'i eşliğinde Deniz Bostanlısı'na kadar rap rap rap yürüdüğümüzde de yoktu atlı tramvaylar, çoktan kalkmıştı. İsmail Dayım hatırlıyor. Hiç binmemiş ama hatırlıyor. Çünkü Bostanlıköy'den demiryolunu izleyerek Karşıyaka'ya inmek, onun için Reşadiye'den atlı tramvaya binip Karşıyaka'ya inmekten daha kolay da ondan. Güzin Ablalarla Sahire Ablaların evini geç, çık Bostanlıköy istasyonuna, kahvelerin karşısından yürü, yürü; tan tanlara arkanı ver, soldaki büyük köşkü bildin mi, tamam; tam onun hizasına manolya ağaçlı üç katlı bir ev gelecek, yürü yine, işte sana Karşıyaka istasyonunun tan tanları ve... İstasyon.

Cengiz Tuncerler tan tanlara bakan üç katlı evde otururlardı. Bir zamanlar tabii. Şair iken. Buldan Yerlimallar Pazarı'nda babasıyla çalışırken. Biz kopuk takımı iken ve her ikindi, radyolarda fasıl heyeti şarkılarına başlamışken Yasef'in meyhanesinde toplanırdık: Ben, Ziya Metin, Kör Galip, Ali Rauf Buburalaki, Cemal Engindeniz, Şevki Aktunç, Muhtar Kemal... Ve her gece bizi rehin olmaktan Cengiz Tuncer gelir, kurtarırdı. Karafakilerde rakının alçalmasıyla birlikte fasılı da duymaz olurduk. Kim bilir belki de şef Mehmet Kasabalı, iki yana açıp onca kadınlı erkekli insanı idare etmekten yorulmuş elleriyle kollarını indirir, "tamam, arkadaşlar, hepinize teşekkürler, güzel bir fasıldı, meşkimiz eşsizdi" der ve faslı kapatırdı. Ne zamana kadar mı? Tanrı'nın günü sayısızdır arkadaşlar; yarın, yine aynı saatte, yine ikindi Karşıyaka'ya, Yamanlar'a, Çatalkaya'ya, Kordonboyu'na, İnciraltı ile Güzelyalı'ya, ağ onaran Kilismanlı balıkçıların saçlarına ve yüzlerine; Saman İskelesi'ne, Pasaport'a, tütün mağazalarıyla incir ve üzüm mağazalarına, Mezarlıkbaşı'na, İkiçeşmelik'le Eşrefpaşa yokuşuna inerken... burada olacağız. Sazlar, yine aynı sazlar. "Mekşufe Yılmaz Hanım rahatsızmış galiba, onun yerine Türkân Hanım'a siz haber verir misiniz Pervin Hanım? Yarın onu da bekliyoruz. İyi akşamlar arkadaşlar!"

İyi akşamlar ve geçmiş hüzünler size. Biz de teşekkür ederiz. Hiçbir ikindiyi unutmadık ve unutmayacağız. İşte, sayenizde akşam da oluyor. Rakı içiyoruz. Hakkını vererek. Gözler dalgın. Masada sardalyalar soğuyor. Soğusun. İzmirliler vefalıdır, ızgara sardalya soğuk da yenir ve bize hiç küsmez.

Galip rakısını yudumlarken duruyor. İki yudumdan biri ağzında, biri kadehinin en ucunda. Bekliyor. Kulakları kirişte. Kadehi ağzından çekiyor, ikinci yudum geriye, birinci yudum gırtlağından aşağı iniyor. Âdemelması rakıyla boynunda yuvarlanıyor. Horozika.

"Duyuyor musunuz?" diyor, "Ben duyuyorum."

Onun bize de bulaştırdığı bir alışkanlığı bu. Bir saatten sonra kulakları dikiliyor; gözleri duvarda asılı taşbaskısı "Dünya Güzeli Fatma"nın kıvrık dudaklarında, beyaz gerdanında takılı, tam kadehinden rakı yudumlarken durup bize soruyor:

"Duyuyor musunuz?"

Başta da onun ne duyduğunu bilmiyorduk. Fasıl heyetinde şarkılarmış. Eski şarkılar. Kim bilir kimlerin bestelediği şarkılar. "Karşıyaka'da İzmir'in gülü..." Hızlı ve gürültülü. Aceleyle söylüyorlar. "Bin cân ile efendim..." Ağır ve aksak. "Dök zülfünü meydane gel..." Yalvaran ve çağırgan. "Sen bezmimize geldiğin akşam..." Biz hep yalnızdık; yalnız, kısmetsiz. Aşklarımıza çok az karşılık gördük. Sevdik, sevilmedik, Hiç mi? Değil. Az biraz yani. Ürkek ve kaçaktılar. Gaz lambasının ışığında, biz esercedit kâğıtlarına dolmakalemlerle aşk mektupları yazdık. Sayısız. Birçoğu verilmedi. Onurlu kızlardı. Başlar dik, gözler ileride. Öyle yetiştirilmişlerdi. Utangaçlıkları sutyensizliklerindendi.

"Bir gül olsam da beni..."

İzmir'de gül var mıydı?

Kuşkusuz, evet. Ama biz çiçeklerden bir nergisi tanırdık. Sevgililerimize hep nergis götürdük. Aldılar ve saçlarının arasına, kulaklarının arkasına taktılar. İkinci buluşmalarımızda hâlâ nergis kokuyorlardı, solukları bile.

O yaz günlerinde çingeneler taze yaseminleri çam yapraklarının iğne ağızlarına dizerlerdi. Tek tek. "Hadi, al şu yaseminin demetçiğini canişkom, yavukluna verirsin, makbule geçer."

Yasemin pahalı, nergis ucuzdu.

İkindisiz hiçbir fasıla rastlamadım.

Ben Unutmadan

İzmir Anıları • Edebiyatçılar • Çizerler • Gazeteciler • Sinemacılar • Müzisyenler • Siyasetçiler • ve Edebiyatla Geçen Bir Ömür...

TARIK DURSUN K.

Kıdemli bir İzmirli yazarın yazarlığının bütün ustalığını kişisel üslubuyla yansıttığı anıları... Bakmayın başlıklardaki farklı adlara, sinemacılara, edebiyatçılara hatta sporculara.

Tarık Dursun K. aslında başında onları konu ediyormuş gibi yapıp daima geçmişin İzmir'ini anlatıyor, artık var olmayan bir İzmir'in anılarını...

Yazar bir filme bakarken, bir maçı anlatırken, bir şarkıyı dinlerken, bir yazarla konuşurken konu birden Tarık Dursun K.'nın gençliğine ve İzmir'ine kayıyor.

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ YAYINLARI

ISBN 978-625-99389-9-8

9 786259 938998